

Biuletyn Polonistyczny

07.10.2019

Wydział

Katedra Sławistyki, Wydział Filologiczny

Miejscowość: Veliko Tŕrnovo

Instytucja macierzysta:

Adres: 2 T. Turnovski str., 5003 Veliko Turnovo, Bułgaria

Początek polonistyki na uniwersytecie w Wielkim Tyrnowie łączy się z podpisaną w 1973 roku (10 lat po założeniu Wielkotyrnowskiego uniwersytetu) umową bilateralną z Uniwersytetem Jagiellońskim.

W roku akademickim 1973/1974 otwarto lektorat polski i rozpoczęto nauczanie języka polskiego przez lektorów z Polski, najpierw jako języka fakultatywnego dla tak zwanych grup mieszanych z różnych kierunków studiów, a po roku 1989 jako języka słowiańskiego do wyboru w ramach programów nauczania Filologii Bułgarskiej i Rosyjskiej.

Język polski i literatura polska miały też swoje miejsce w ogólnosławistycznych przedmiotach - *Gramatyka porównawcza języków słowiańskich* i *Literatury słowiańskie* w programach nauczania filologii bułgarskiej, filologii rosyjskiej, na bibliotekoznawstwie i edytorstwie.

W roku akademickim 1993/1994 na Uniwersytecie w Wielkim Tyrnowie otwarto kierunek filologii słowiańskiej (z językiem polskim, serbskim i chorwackim oraz słowackim). Dwa lata później, w roku 1995/1996, założono Katedrę Sławistyki.

Pierwsze dwa roczniki filologii słowiańskiej miały tylko język polski. Strategami i założycielami katedry byli: jej pierwszy kierownik w okresie 1995-2005 oraz Dziekan Wydziału Filologicznego w okresie 1997-2004, sławista i polonista **prof. Nikołał Daskałow** i dzisiejszy kierownik **prof. Cenka Iwanowa** (od 2005 r.), sławistka i badaczka języków i kultur południowosłowiańskich, wykładowca gramatyki porównawczej języków słowiańskich i lingwokulturoznawstwa, członek Międzynarodowego Komitetu Sławistów. Prof. Cenka Iwanowa jest dziekanem Wydziału Filologicznego od roku 2015 do dziś.

W 2001 roku założono Centrum polonistyczne (biblioteczno-informacyjne i kulturowe, należące do struktury katedry) na podstawie projektu uniwersyteckiego

pod kierownictwem prof. Nikołaja Daskałowa i ze znaczącym wsparciem Instytutu Polskiego w Sofii (wtedy jego dyrektorem był bułgarysta i tłumacz dr Wojciech Gałązka) i Fundacji Semper Polonia. Jest to pierwsze centrum z dzisiejszego Sławistycznego kompleksu, rozszerzonego na podstawie projektu pod kierownictwem prof. Cenki Iwanowej.

Bazę biblioteczną wciąż wzbogacano książkami, podręcznikami i materiałami dydaktycznymi, podarowanymi przez polskie Ministerstwo Edukacji Narodowej, fundacje (Semper polonia, Pomoc Polakom na wschodzie), wydawnictwa uniwersytetów partnerskich, gości lektorów, Instytut polski w Sofii oraz inne instytucje. W wyposażonej unikatowymi meblami Sali Centrum Polonistycznego prowadzono obrony prac dyplomowych, gościnne wykłady, spotkania naukowe, imprezy kulturowe oraz zajęcia dydaktyczne.

Od momentu powstania Katedry działały następujące kierunki studiów z językiem polskim:

Filologia Słowiańska z językiem polskim (od początku w 1994 r. do r. 2003/2004 do r. 2007/2008), która najpierw obejmowała pięcioletnie jednolite studia magisterskie, a od 2004/2005 wprowadzono podział na studia licencjackie i magisterskie, trwające odpowiednio 8 i 2 semestry;

1) *Sławistyka z językiem polskim* (od roku 2008/2009);

2) *Lingwistyka stosowana z językiem polskim jako językiem drugim* (od roku 2000/2001);

3) *Lingwistyka stosowana z językiem polskim jako językiem pierwszym* (od roku 2019/2020).

Ostatnie dwa kierunki miały formy kombinowane z kwalifikacją IT i turystyką kulturalną. *Lingwistyka stosowana z językiem polskim* jest jedynym aktualnym kierunkiem w ostatnich 4 latach, którego aktualność była dyktowana przez zapotrzebowanie na rynku pracy i odpowiadała orientacji profesjonalnej studentów. Regularnie katedra otrzymuje oferty pracy dla studentów z językiem polskim, najczęściej w kombinacji z językiem angielskim. Często podczas studiów magisterskich studenci już pracują w firmach, mających biura w Wielkim Tyrnowie: Call centra, firmy Data Processing, Taxback.

Studia magisterskie obejmowały dotychczas dwa programy do wyboru:

1) *Translatoryka (z językiem polskim)*;

2) *Literatura i kultura ludów słowiańskich*, z których w ostatnich 4 latach podtrzymywano tylko pierwszy ze względu na potrzebę kształcenia tłumaczy i przekładoznawców. W roku 2019 magisterski program translatoryki (gdzie są wszystkie nauczane na Wydziale Filologicznym języki) otrzymał poparcie Europejskiej komisji.

Studia doktoranckie obejmują: literaturę polską, język polski, teorię i praktykę przekładu (z językiem polskim).

Pierwsi wykładowcy poloniści w katedrze, to: **Nikołaj Daskałow**, **Mira Kostowa**, **Iskra Likomanowa**, **Wiara Małdziewa**.

Prof. dr. nauk filologicznych **Nikołaj Daskałow** to polonista i sławista, literaturoznawca, uhonorowany odznaką Zasłużony dla kultury polskiej oraz Krzyżem Kawalerskim Zasługi Rzeczypospolitej, autor wielu publikacji polonistycznych, takich jak: *Słowiańskie relacje literackie* (Славянски литературни взаимоотношения, 1999) oraz znaczącej monografii o polskiej powieści historycznej *Сюжетите на историята и реваншът на духа* (*Wątki historyczne i riposty ducha*; zob. pełen polski przekład na stronie tłumacza Wojciecha Gałązki, <https://literaturabulgarska.vilnet.pl/nikolaj-daskalow-watki-historyczne-i-riposty-ducha-2/>; rozdziały wybrane przełożył także Andrzej Nowosad, zob. <http://www.andrzejnowosad.com/bg/publication/list/16>). Prof. Daskałow wykładał: *literatury słowiańskie* (z udziałem literatury polskiej), *historię literatury polskiej od średniowiecza do współczesności* oraz kursy specjalizowane o polskich powieściach historycznych).

Adiunkt **Mira Kostowa** wykładała język polski praktyczny, gramatykę języka polskiego oraz teorię i praktykę przekładu (1995-2002). Mira Kostowa jest autorem 3 podręczników, m.in.: *Jeśli chcesz wiedzieć więcej* (ze Stelianą Dankową) i tłumaczką książek: Z. Brzozowski: *Opowieść o Ewie*; O. Tokarczuk: *Ostatnie historie*; K. Modzelewski: *Zajeżdżymy kobietę historii*; Jan Paweł II: *Przekroczyć próg nadziei* i *Dar i tajemnica* (książki Jana Pawła II przełożyła razem z Marią Szancą), *Rodzinną Europą* (razem z Margretą Grigorową).

Prof. dr nauk filologicznych (z Uniwersytetu w Sofii) **Iskra Likomanowa** (żyjąca do r. 2011), wykładała gramatykę opisową i historyczną języka polskiego. Prof. Iskra Likomanowa była specjalistką w dziedzinie teorii przekładu, autorką znaczących monografii językoznawczych i translatorycznych, takich jak: *Przekład między teorią i praktyką* (Преводът между теорията и практиката, 2002) i *Przekład słowiańsko-słowiański* (Славяно-славянският превод, 2007). Tłumaczyła poezje Wisławy Szymborskiej; w jej przekładzie wyszły dwa poetyckie zbiory noblistki: *Koniec i początek* i *Chwila*. Przełożyła również *Białego kruka* Andrzeja Stasiuka.

Wiara Małdziewa (profesor na uniwersytecie w Toruniu), prowadziła zajęcia z historii i kultury Polski w roku 1995/96.

Od otwarcia lektoratu do dziś polski język wykładało 9 lektorów z Polski. Od powstania katedry do dziś wykształcono 8 doktorantów polonistów.

Warto zauważyć, że dwaj doktoranci poloniści Katedry zostali jako wykładowcy na etacie na uniwersytetach polskich po pomyślnie prowadzonym lektoracie języka bułgarskiego. Paweł Płamenow Petrow w 2015 r. obronił doktorat pod kierownictwem Margrety Grigorowej na temat *Epistolarny świat Brunona Schulza* i jest obecnie wykładowcą w Zakładzie Filologii Bułgarskiej i Macedońskiej na uniwersytecie Jagiellońskim. Steliana Dankowa, dopracowująca doktorat o przekładach poezji międzywojennej jest obecnie wykładowcą języka bułgarskiego w Katedrze Filologii Słowiańskiej na Uniwersytecie Łódzkim.

Marinela Dimitrowa, doktorantka literatury polskiej (pod kierownictwem prof. Christa Bondżolowa, wykładowca literatur słowiańskich, Rektor Uniwersytetu w Wielkim Tyrnowie) jest tłumaczem i pracuje w Warszawie.

Katedra podtrzymuje kontakty ze swoimi kadrami, przede wszystkim w roli tłumaczy (pisemnych i ustnych).

Aktualny skład kolegium polonistycznego

Dzisiejsi pracownicy, to pierwsi doktoranci poloniści katedry: **prof. dr nauk Margreta Grigorowa, literaturoznawca** (była doktorantka N. Daskałowa) i **doc. dr Stanka Bonowa**, językoznawca (doktorantka Iskry Likomanowej). **Lektorem języka polskiego jest doc. dr Wirginia Mirosławska**, która prowadziła z krótkimi przerwami 3 lektoraty. Podtrzymują swoją działalność polonistyczną koledzy emerytowani: Nikołaj Daskałow i Mira Kostowa.

Prof. dr nauk Margreta Grigorowa jest slawistką i polonistką literaturoznawcą. Główne wykładane przedmioty to: *literatury słowiańskie, literatura polska z różnych okresów (od średniowiecza do najnowszej literatury), recepcja literatury polskiej, historia i kultura Polski, historia i kultura książki słowiańskiej, przekład polskiej literatury pięknej, kursy specjalizowane (kody mityczno-obrzędowe w literaturach słowiańskich, nobliści słowiańscy)*. Była lektorem gościnnie na Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie (2013-2015) oraz na Uniwersytecie im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (2016). Temat doktoratu: *Metaforyczne modele świata w „Lalce” Bolesława Prusa* (1995 r.). Zakres podstawowej problematyki naukowej w ostatnich latach: literackie motywy podróży, bułgarska recepcja literatury polskiej, temat herezji we współczesnej literaturze polskiej, relacje literatura-sztuka. Główni autorzy – przedmiot badań: Joseph Conrad, Gustaw Herling-Grudziński, Ryszard Kapuściński, Olga Tokarczuk, Zbigniew Herbert. Jest autorką książek: *Horyzonty i drogi polskiej tożsamości (Хоризонти и пътища на полската идентичност, 2002)*, *Rytualne strefy słowa w literaturze polskiej (Литературни посвещения. Ритуални зони на словото в полската литература, 2004)*, *Joseh Conrad Korzeniowski. Twórca jako żeglarz (Джоузеф Конрад Коженъовски. Творецът като мореплавател, 2011)*, *Oczyta słowa. Studia polonistyczne (Очите на словото, 2015)*. Napisała ponad 100 artykułów i recenzji, z których ponad 30 opublikowała na łamach polskich wydawnictw. Jest tłumaczem literatury polskiej. Przetłumaczyła *Książkę twarzy* Marka Bieńczyka (2015) i, razem z Mirą Kostową, *Rodzinną Europę* Czesława Miłosza (2012). Publikowała przekłady wierszy Wisławy Szymborskiej, Romana Honeta, Zbigniewa Herberta, Jerzego Lieberta, Aleksandra Wata, reportaże Kazimierza Nowaka, opowiadania Herlinga-Grudzińskiego oraz ponad 30 artykułów polskich literaturoznawców. Jest członkiem Polskiego Towarzystwa Conradystów Międzynarodowego Stowarzyszenia Polonistów, oraz Rad Naukowych 5 czasopism polskich („Tekstualia Palimpsesty Literackie Artystyczne Naukowe”; „Annales Universitatis Pedagogicae Cracoviensis Studia Historicolitteraria”; „Rocznik Przemyski Literatura i język”; „Czytanie literatury.

Łódzkie Studia Literaturoznawcze”, „Literaturoznawstwo” oraz serii Przełomy/Pogranicza Studia. Otrzymała odznakę honorową „Zasłużony dla Kultury Polskiej” (2014) i nagrodę Polonicum Uniwersytetu Warszawskiego (2018). Jest tematycznym redaktorem specjalnych polskich numerów bułgarskiej gazety literackiej „Literaturen Westnik” w okresie 2017-2019 roku (we współpracy z Pawłem Petrowym i Kristijanem Janewym).

Doc. dr Stanka Bonowa jest polonistką i językoznawcą, prowadzi zajęcia z praktycznej nauki języka polskiego, gramatyki, przekładoznawstwa, historii i kultury Polski i inne. Zakres problematyki naukowej: frazeologia, przekładoznawstwo. Jest autorem monografii: *Jednostki frazeologiczne związane z chrześcijaństwem. Paralele bułgarsko-polskie (Фразеологични единици, свързани с християнството. Българско-полски паралели, 2009); Przekład dokumentacji na język bułgarski. Publikacja dydaktyczna dla studentów (Помагало по специализиран превод. Превод на документация: полски-български език, 2016)*, która otrzymało nominację Związku tłumaczy w Bułgarii w r. 2018. Jest autorem ok. 40 publikacji – artykuły, recenzje, tłumaczenia tekstów literackich. Wykazała się jako fachowy tłumacz ustny (przekład konsekwentny i symultaniczny). Ostatnio tłumaczyła spotkanie z Markiem Bieńczykiem w Wielkim Tyrnowie (2015), wykład Krzysztofa Czyżewskiego w Wielkim Tyrnowie (2018), prof. W. Soleja (2018) – wykłady na uniwersytetach w Wielkim Tyrnowie i w Sofii, realizowała przekład symultaniczny na konferencji *Polsko-bułgarska konferencja naukowa „Wywalczona niepodległość – bułgarskie i polskie perspektywy* Sofia 2018 oraz wykłady Marka Milera w Wielkim Tyrnowie i Sofii, wywiady w Bułgarskim radiu, wykład K. Czyżewskiego Sofia 2019. Sekretarz corocznej konferencji *Języki, kultura, komunikacja*.

Obecnie lektorem polskim jest doc. dr Wirginia Mirosławska, która jest autorką monografii, podręczników oraz publikacji dydaktycznych, m.in. *Ćwiczenia fonetyczne z języka polskiego, 2010; ABC fleksji polskiej. Ćwiczenia*, (we współautorstwie ze Stelianą Aleksandrową), 2016. Jest także redaktorem zbioru *O Polsce po Polsku. Materiały do nauczania wiedzy o Polsce (2012)*.

Doktoranci

Weronika Szwedek jest doktorantem literatury polskiej przed obroną doktoratu na temat: *Dialog twórczy i recepcyjny Wisławy Szymborskiej i Blagi Dimitrowej* (pod promotorstwem prof. Margrety Grigorowej), opublikowała 14 artykuły i recenzje. Przed doktoratem Weronika ukończyła bułgarystyczne studia licencjackie w Poznaniu, a na Uniwersytecie w Wielkim Tyrnowie magisterium „Literatura i kultura ludów słowiańskich”.

Milen Mitew pracuje nad doktoratem na temat *Imięstów w polskim i bułgarskim języku – aspekty semantyczne i translatoryczne* (pod promotorstwem doc. Stanki Bonowej) . Ogłosił 10 publikacji – artykuły i tłumaczenia tekstów literackich. Jest tłumaczem z polskiego, litewskiego i rosyjskiego.

Doktorant polonista Wasyl Welczew pracuje nad doktoratem na temat *Fantastyka naukowa przez pryzmat psycholingwistyki* pod kierownictwem prof. Żywki Kolewej-Złatewej z katedry Balkanistyka i paleobułgarystyka i należy do tej katedry. Jest tłumaczem literatury pięknej z języka polskiego, angielskiego i rosyjskiego (przede wszystkim fantasy i fantastyki naukowej), przetłumaczył z polskiego 15 książek, wśród których książki A. Sapkowskiego oraz *Lód* J. Dukaja (razem z naszą znaną tłumaczką Wera Dejanową) i *Pansjonat* Piotra Pażyńskiego.

Polonistyczne życie naukowe, kulturowe i międzynarodowe katedry jest niezwykle bogate. Wyjątkowo mocny wpływ na współpracę naukową i dydaktyczną wywarły coraz więcej wzrastające Erasmus umowy, z których powstały stale naukowe partnerstwa, wzajemne udziały w konferencjach, zbiorach i czasopismach. Nasz uniwersytet ma ponad 30 umów Erasmus z polskimi uniwersytetami (w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Łodzi, Katowicach, Białymstoku, Lublinie, Toruniu, Gdańsku, Kielcach, Raciborzu i inni), więcej z których w zakresie filologii. W 2017 r. została podpisana i dodatkowa bilateralna umowa z uniwersytetem im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie). Jedne z najbogatsze konferencje naukowe, współorganizowane przez naszą katedrę to: *Literacka nagroda Nobla – most pomiędzy kulturami* (z okazji 100 rocznicy Czesława Miłosza, w 2011 roku), *Jubileuszowa konferencja polonistyczna i slawistyczna* (2014 r.), coroczna (od 2017 r.) naukowa konferencja wydziału *Języki, kultury, komunikacje*, w której największy międzynarodowy udział jest polski, Dni kultury polskiej (maj 2018). Nieustannie aktywizuje się mobilność studencka, dzięki której nasi poloniści pracują w grupach z polskimi studentami, pomagający im językowo, w rozumieniu tekstów i w rozszerzeniu wiedzy o Polsce i polskiej kulturze. Pięknym elementem naszego życia to są coroczne slawistyczne uroczystości *Słowiańska Wigilia* i *Słowiańskie święta wielkanocne i wiosenne*, prezentujące tradycje świąteczne.

Stałym interesariuszem katedry jest Instytut Polski w Sofii, który w różny sposób wspiera działalność katedry i jej pracowników: wydania naukowych monografii i przekładów i ich promocji, wzbogacanie bazy bibliotecznej, realizacji gość wykładów, organizacji konkursów na poziomie państwowym i międzynarodowym, informację o programach stypendialnych. Warto zwrócić uwagę na wydaną w 2013 r. z poparciem dużą antologię studenckich przekładów *Ulubieni polscy autorzy i dzieła*, gdzie opublikowano teksty prozaiczne 15 autorów, oraz krytykę literacką i legendy polskie.

Instytut Polski jest także inicjatorem specjalnych polonistycznych numerów wiodącej bułgarskiej gazety literackiej „Literaturen Westnik” (red. naczelny prof. Amelia Liczewa z Uniwersytetu Sofijskiego), wydania polskie są realizowane 2 razy rocznie. Od 2017 roku numery te, liczące każdy ok. 40 stron (ok. 200 standardowych), są redagowane przez prof. Margretę Grigorową we współpracy z dr Pawłem Petrowym i doktorantem Kristianem Janewym (z uniwersytetu w Sofii) - w nich oprócz znanych i uznanych tłumaczy bierze udział też dużo młodych tłumaczy, byłych studentów uniwersytetów w Sofii i w Wielkim Tyrnowie. Numery takie poświęcone do tej pory dotyczyły między innymi twórczości: Josepha

Conrada, Brunona Schulza, Zbigniewa Herberta, Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, literatury międzywojennej. Publikowano w nich utwory i fragmenty twórczości autorów, kluczowych tekstów krytyczno-literackich, kalendaria i kroniki, materiały wizualne.

Informacje bibliograficzne:

Szczegółowe informacje o historii i działalności polonistyki Wielkotypnowskiej od początku do r. 2013 można odnaleźć w artykule: C. Iwanowa, M. Grigorowa: *Polonistyka na Uniwersytecie Wielkotypnowskim*, "Postscriptum polonistyczne", nr 2 (12), 2013, 57-69, dostęp na stronie internetowej: http://www.postscriptum.us.edu.pl/pdf/ps2013_2_07.pdf

Zob. także artykuł Prof. Margrety Grigorovej w "Biuletynie Polonistycznym": *Wykłady Krzysztofa Czyżewskiego w Bułgarii – pomost pomiędzy kulturami*.

Słowa kluczowe: polonistyka